

Коваль

Еміль Верхарн

Переклад: Микола Терещенко

Край селища, де в поле, в даль
Простягся шлях, — живе коваль.
З того часу, відколи дим
Над кузнею піднявся вгору,
Здіймає молотом важким
Щодня він куряву прозору,
Застиг терпінням мовчазним.

І знає люд з міських кутків,
Де стільки гніву запального,
Чому він цілий вік
Не покидає молота міцного,
Нехай важкого,
Але такого замашного,
І як він у зубах зумів
Здавить свій гнівний крик!
Та ті, що десь живуть на землях степових,
Чії слова — беззвучне завивання, —
Одвіку сповнені вагання,
Ховають страх в серцях своїх,
І з недовірливим чеканням
У вічі дивляться, осяяні мовчанням.

Коваль усе життя своє
Щодня, щовечора кує.

У горно кидає він полум'я завзятъ
І гнів роз'ятрений, глухий;
Щоб менше серед зла страждать,
Він кинув у вогонь гарячий, золотий,
Немов якісь уламки криці,
Наругу, зненависть, прокляття, гнів,
Аби вони були гостріші блискавиці,
Щоб ніж крицевий заяснів.

Його чоло,
Без сумнівів, вагань і страху,
Над вогнищем високу тінь звело.
І мов корони падають з розмаху,
Коли серед похмурих стін
Свій молот підіймає він,
Що б'є несхибно вперегін.
І чути відгомін бентежний,
А в очах запал безбережний.

Встає мінливе зло гарячою марою:
Голодним бідакам — дарунки слів пустих,
Що можуть обдурить лише сліпих,
Одгонить од промов пророків жовчю злою
І правосуддя за горою книг,
Де перед правдою рови умовин;
І кожен раб, безсилля повен,
Конає серед привидів міських;
І села, що зігнулись під імлою
Та під хрестом од мовчазних церков;
І весь народ, що пада під вагою,
Гартує злиднями свою червону кров,
Не кається в своїх сумних провинах,
А точить меч на зганьблених руїнах,
І право жити, виявлять себе,
Серед законів, що гнітять камінням;
І полум'я — мов цуцень сліпе,
Під золотим моральним баговинням, —
Зелене, отруйне, нечисте джерело,
Звідкіль жадібно п'є людина,
Її безмежна думка шохвилини;
І скільки б змін, здається, не було,
Все та ж і та ж одвічна зміна.

Коваль не вірить у закони,
І якось дивно він мовчить.
Він не бажає жить в полоні,
Не хоче він невольним жить.
Його ніщо не може подолать,
Не може бути він негідним,
Він може цілі гори розбивать

Своїм бажанням непохитним.
Хто прагне так, як прагне він
Під полум'ям своїх горінь,
Той здатний десь у млі віків
Основи зрушити світів.
І чує він, що ціле море
Пролито сліз, що в серці жаль, —
Та все-таки, спокійний і суворий,
Старий і мовчазний коваль
У щастя вірить, і чека години,
Коли після зцілющої грози
У інший бік повернуться часи,
Коли об'єднаним кільцем полине
Людський нестриманий потік
І зрушить землю чоловік.

Один він серед ночі, де уже тремтить
Нова, нечутна, переможна мить.

І щоб спинить розбратні крики,
Коли вітри над нами стяги рвуть,
Поменше треба слів, і треба бути тихим,
Аби побачити у млі останню путь;
В цей час хай більше слухають, а не гудуть!
Тоді хрестів на небесах не буде,
Пророків теж нікому не почуть,
А заговорять скрізь безмовні люди.
І гордий люд із стягом над собою
(Його величне право непохитне
Огнями світлих перемог розквітне)
Раптово піднесе крицевою рукою
Якийсь новіший світ із мороку та крові;
І щастя зацвіте квітками навкруги,
Осяє цілий світ проміннями снаги,
І запанує радість під зірками знову!
Коваль, який іще ніколи за життя
На шлях сумнівів не ставав,
Немов би бачив полум'я заграв,
Коли міцне та дружнє співжиття
Встановить мир, і з'являться віки,
Коли не будуть люди, повні злобного чуття

Щохвилі гризтися, немов вовки;
І зацвіте любов, чия безмежна сила
Ще невідома людям до кінця,
Яка в рабів надії розбудила;
І розпадуться скрині до денця,
Де кров червона золото залила,
І зникнуть у той день, коли світ іншим буде
Палаци, банки, тюрми та льохи,
Й гоноровиті, себелюбні люди
Позбудуться одвічної пихи
І роздадуть братам свої години;
Слова, ких не знає ще людина,
Розбурхають огонь з-під мурів темних;
З'єднаються усі, а в схованках таємних
Одкриються всі тайни світові,
І будем ми, немов боги живі...

Щодня, усе життя своє
Коваль без устанку кує,
Гартує душі мовчазні;
І мов би у казковім сні
Встають століття перед ним.
Під їх паланням неземним
Старий коваль — суворий, тихий,
В своїй мовчазності — великий.